

Mölnadal kommun
skola@molndal.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn av Almåsskolan
i Mölnadal kommun

Tillsyn i Almåsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Mölndals kommun under våren 2017. Almåsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 14 och 17 mars 2017.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Av Skolverkets statistik framgår att andelen elever i årskurs 6 vid Almåsskolan som läsåret 2015/16 nådde kunskapskraven i de olika ämnena varierade mellan 86 och 100 procent. Lägst andel var det i engelska och matematik (86 respektive 88 procent), i övriga ämnen nådda samtliga elever kunskapskraven.

Lsåret 2015/16 nådde 83 procent av eleverna i årskurs 9 vid Almåsskolan kunskapskraven i alla ämnen (74 procent i riket). Högst andel som nådde kunskapskraven var det i musik (100 procent) och lägst i idrott och hälsa (90 procent). Elevernas genomsnittliga meritvärde var 237,5. Genomsnittet i riket under samma år var 224. Av skolenhetens elever i årskurs 9 blev 91 procent behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (83 procent i riket), 89 procent blev behöriga till estetiska programmet (82 procent i riket), 89 procent blev behöriga till ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet (81 procent i riket) och 87 procent av eleverna blev behöriga till naturvetenskapligt och tekniskt program (79 procent i riket).

Resultat av skolans arbete med trygghet och studiero

Skolinspektionen har låtit elever i årskurserna 5 och 9 besvara en enkät under vintern 2017. Av enkätresultaten framgår att 77 procent av eleverna i årskurs 5 som besvarat enkäten upplever att de är trygga i skolan. Motsvarande andel för eleverna i årskurs 9 är 72 procent. Av de svarande i årskurs 5 har 70 procent uppgett att de upplever att de vuxna reagerar vid de tillfällen de ser att elever utsätts för kränkande behandling. I årskurs 9 är motsvarande andel 59 procent.

Vidare framgår av enkätresultaten att 75 procent av de elever i årskurs 5 som besvarat enkäten uppger att elever stör under lektionerna och 52 procent av de svarande uppger att det inte är studiero under lektionerna. Motsvarande andel i årskurs 9 som svarar att elever stör under lektionerna är 63 procent och 50 procent av eleverna i årskurs 9 har uppgett att det inte är studiero under lektionerna.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2017-05-31
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att Almåsskolans verksamhet, vid tiden för tillsynen, lever upp till författningarnas krav inom de flesta av de granskade områdena. Dock har skolan stora problem med studieron i ett antal klasser, vilket är allvarligt då det ger eleverna sämre förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och utvecklas så långt som möjligt. Rektorn måste därför se till att tillräckliga åtgärder vidtas för att säkerställa att elever i samtliga klasser har studiero under samtliga lektioner.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mölndals kommun att senast den 21 augusti 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Mölndals kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att utbildningen vid Almåsskolan utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Motivering till bedömning av brist

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns allvarliga brister i studieron i vissa klasser på Almåsskolan. Det framgår att både elever, vårdnadshavare och lärare anser att det finns elever som stör i årskurserna 4, 5 och 7. Eftersom lärarna till stor del behöver lägga sin uppmärksamhet på de elever som av olika skäl stör lektionen så blir undervisningen för alla elever i klassen lidande. Trots att rektorn och lärarna har gjort ett flertal anpassningar, elevhälsans olika kompetenser varit involverade genom exempelvis samarbete med såväl enskilda lärare som hela arbetslag för att komma till rätta med problemen, så

har inte dessa insatser varit tillräckliga. Alla elever vid Almåsskolan tillförsäkras således inte en skolmiljö som präglas av studiero vilket strider mot författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Utredning

Skolinspektionen har under vintern 2017 låtit elever i årskurserna 5 och 9 besvara en enkät. Av enkätresultaten framgår att 75 procent av eleverna i årskurs 5 som besvarat enkäten uppger att elever stör under lektionerna¹ och 52 procent av eleverna i årskursen svarar att det inte är studiero under lektionerna². Motsvarande andel i årskurs 9 som svarar att elever stör under lektionerna är 63 procent³ och 50 procent av eleverna i årskursen har uppgett att det inte är studiero under lektionerna⁴. Bland eleverna i årskurs 5 har 47 procent svarat att de inte följer de ordningsregler som finns⁵. Motsvarande andel bland eleverna i årskurs 9 är 50 procent⁶.

Bland den pedagogiska personalen som besvarat enkäten har 32 procent uppgett att det inte är studiero under lektionerna. Vidare har 34 procent av lärarna uppgett att upprätthållande av ordningen i klassrummet upptar en stor del av deras tid.

Även elevernas vårdnadshavare har under samma period fått besvara en enkät med liknande frågor. Där svarar 66 procent att deras barn uppgett att det ofta är svårt att arbeta i klassrummet p.g.a. för hög ljudnivå och 58 procent har svarat att de upplever att deras barn inte har studiero på lektionerna.

---

¹ För elever i årskurs 5 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 58 procent.

² För elever i årskurs 5 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 37 procent.

³ För elever i årskurs 9 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 57 procent.

⁴ För elever i årskurs 9 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 44 procent.

⁵ För elever i årskurs 5 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 40 procent.

⁶ För elever i årskurs 9 vid samtliga medverkande skolenheter i Sverige under undersökningsperioden var andelen 48 procent.

I intervjuer med såväl elever och lärare som elevhälsans representanter framkommer en samstämmig bild av att det finns skillnader mellan klasser i möjlighet till studiero. Det är, enligt de intervjuade, framförallt i vissa klasser i årskurserna 4, 5 och 7 som lektioner störs på sådant sätt att undervisningen blir lidande. Det är enligt lärarna ett antal elever i respektive årskurs som skapar oro och tar tid från undervisning, vilket försvårar för övriga elever. Intervjuade elever uppger att det är bråkigt och stökigt på vissa lektioner, att det finns elever som tar sig friheter och stör andra elever samt att det finns elever som "vill bli utslängda och inte bryr sig om när de blir tillsagda [av lärare]". I det sammanhanget uppges av såväl elever som lärare att det förekommer att elever som visats ut ur klassrummet stör undervisningen för andra elever och lärare genom att exempelvis dra i dörrar, knacka på fönster och försöka skapa konflikter med lärare. Det finns elever och lärare som uppger att det i vissa ämnen är så stökigt att det påverkar deras möjligheter att uppnå målen för undervisningen. En av de intervjuade lärarna som undervisar i klassrum intill en annan klass berättar att det "är så mycket liv att jag knappt kan ha undervisning i mitt rum".

Bilden av bristande studiero bekräftas vid två av Skolinspektionens lektionsobservationer (i årskurserna 4 och 5). Det finns elever som inte lyssnar till lärarens genomgångar eller när de anser sig klara med tilldelade arbetsuppgifter vandrar runt i klassrummet och talar (högt) om annat än skolarbete med andra elever. Det finns också elever som under lektionstillfället inte arbetar med de uppgifter de ska göra och inte heller med andra skolrelaterade uppgifter.

Intervjuade lärare berättar att det för eleverna i vissa klasser i årskurs 4 och 5 varit många byten av lärare, och att det påverkat studieron för elever i de båda årskurserna, vilket bekräftas i intervju med både rektorn och elevhälsan. En av elevhälsans representanter uttrycker i det sammanhanget att det tar tid att informera ny personal om skolans rutiner för trygghet och studiero när det är många byten av lärare på skolan.

Det har dock, enligt intervjuade lärare, representanter för elevhälsan och rektorn, vidtagits en rad åtgärder för att få studiero för samtliga elever i årskurs 4, 5 och 7 på skolan. Exempel på detta är att lärare i arbetslag arbetat ihop med elevhälsan för att kartlägga och komma tillrätta med bristande studiero i enskilda klasser. Speciallärare och specialpedagog har genomfört lektionsobservationer som resulterat i pedagogiska utredningar och extra anpassningar för enskilda elever. Med stöd av elevhälsans kompetenser har lärare och elever arbetat med så kallade samskapande övningar i enskilda klasser. Dessutom har hela klasser placerats i annan del av skolan och enstaka

elever fått byta klass. Ytterligare ett exempel är att det i en klass, med obehörig och tillfälligt anställd lärare, finns såväl elevassistent som ytterligare en lärare för att få en undervisningssituation som ger alla elever möjlighet att bedriva studier i en lugn miljö.

På frågan om de vidtagna åtgärderna varit tillräckliga för att tillförsäkra samtliga elever på skolan studiero konstaterar Skolinspektionen att det finns skillnader i lärares och elevhälsans representanter respektive skolans rektors uppfattning om detta. Lärare och elevhälsans representanter uppger vid respektive intervjutillfälle att de vidtagna åtgärderna för att skapa lugn och ro för samtliga elever på skolan inte är tillräckliga. Rektorn uppger att hon är nöjd med de insatser som hittills gjorts och att det finns veckovisa uppföljningar om studiero för samtliga elever i årskurs 4. När det gäller årskurs 5 uppger rektorn att arbetet för att skapa studiero "överlag är gott" och att "de flesta undervisande lärare upplever att allt fungerar och att det är studiero för dessa elever". Rektorn berättar dock att elevernas möjligheter till studiero behöver bli bättre i naturorienterande ämnen, men att eleverna "i övrigt har studiero".

Vid det avslutande intervjutillfället får rektorn också frågan om hon känner till att det finns elever som "drar runt" i korridorerna och stör andra elever som har lektion. Rektorn uppger då att "så kanske det kan vara" och att "eleverna ska få vara i korridorerna också".

Motivering till föreläggande som ingripande

Mölnadalens kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Mölnadalens kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade

lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2017-04-25
10 (12)

Dnr 43 - 2017:1987

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Daniel Talje
Föredragande/Utreddare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Almåsskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarsstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Almåsskolan

Almåsskolan är en kommunal skolenhet i Mölndals kommun. På skolan går vid tillfället för tillsynen 301 elever i årskurserna 4 – 9. Lärarna är uppdelade i två arbetslag, ett för årskurserna 4 – 6 respektive 7 – 9. Skolenheten leds av en rektor. Vid skolenheten finns det också en ledningsgrupp, som, förutom rektorn, består av två biträdande rektorer och fyra förstelärare.